RENÉ DESCARTES (LEIDEN)
AAN CONSTANTIJN HUYGENS (DEN HAAG)
25 FEBRUARI 1637
1534B

Antwoord op Huygens' brief van dezelfde dag (***1534A***).

Samenvatting: Descartes weigert iets te zeggen over Mersennes 'Table des propositions' omdat hij naar zijn zeggen Mersenne persoonlijk te goed kent.

Huygens had in zijn van 25 februari 1637 (***1534A***) aan Descartes gevraagd de dan bijgevoegde stukken te retourneren. Uit onderhavige antwoordbrief van Descartes blijkt niet of dat werkelijk gebeurde, maar vooralsnog gaan we ervan uit dat het gebeurde.

Bijlagen: 'Table des propositions' (Mersenne 1636); Mersenne aan Huygens, begin februari 1637 (verloren).

Beantwoord door Huygens op 1 maart 1637 (Roth 1926, nr. 18, pp. 35-36; Waard 6, nr. 590, p. 209; Adam 1R, pp. 621-622 = Roth 1926).

Primaire bron: Parijs, Bibl. Nat., Ms. Fr. Nouv. Acq. 23084, fols. 33-34: brief (dubbelvel, 19x29cm, ab│-; autograaf).

Vroegere uitgaven: Roth 1926, nr. 17, pp. 33-35: volledig, met de datum abusievelijk als 27 februari 1637.

— Waard 6, nr. 589, p. 208: onvolledig (<En effect ... une demy-heure.'), naar Roth 27 februari 1637 gedateerd..

— Adam&Milhaud 1, nr. 92, pp. 326-327: volledig, met goede datum.

— Adam 1R, pp. 619-621 = Roth 1926.

Namen: Jacobus Golius; Marin Mersenne; Henri Reneri.

Titels: 'La dioptrique' (Descartes 1637); *Discours de la méthode* (Descartes 1637); 'Les météores' (Descartes 1637); 'Table des propositions' (Mersenne 1636).

Transcriptie

Monsieur,

Vostre courtoisie m'accable, et j'aurois de quoy remplir cete lettre de remerciemens, si je ne craignois que le style du mauvais compliment que je ferois sur ce sujet ne vous ennuyast. En effect il est malaysé d'en faire de fort delicats lorsqu'on vient de lire les lettres du bon moine dont vous avez attiré sur vous la connoissance. Et je me persuade que, considérant que luy et le bon Monsieur Renery (*inter nos dictum*) sont deux de mes meilleurs amis, vous me prendrez aysement pour le troisiesme philosophe duquel il ne faut point attendre de cérémonies.

Mais il y a encore cela de particulier au bon moine, qu'il est de l'Ordre des Mendians, qui, comme vous sçavez, ont des franchises qui ne sont point permises aux autres hommes. Je ne diray rien, s'il vous plaist, de la table qu'il vous envoye, car, estant extrèmement mon ami comme il est, mon jugement ne pourroit estre que suspect; aussy que je le connois beaucoup mieux par sa personne (qui est très-bonne) que parce qu'il a fait imprimer, de quoy je n'avois encore jamais tant leu que j'ay fait depuis une demy-heure.

Monsieur Golius m'avertit dernièrement │b│ de vostre part que vous jugiez le mot de 'Discours' superflus en mon titre, et c'est l'un des sujets de remerciement que j'ay à vous faire. Mais je n'excuse sur ce que je n'ay pas eu dessein d'expliquer toute la méthode, mais seulement d'en dire quelque chose, et que je n'ayme pas à prometre plus que je ne donne. C'est pourquoy j'ay mis 'Discours de la méthode' au lieu que j'ay mis simplemen 'La dioptrique' et 'Les météores,' pour ce que j'ay tasché d'y comprendre tout ce qui faisoit à mon sujet. Que si cete raison ne vous contente et que vous m'obligiez de m'en faire sçavoir vostre jugement, je le suivray comme une loy inviolable. Il me semble aussy que je doy oster toute la glose que j'avois mise à la fin et laisser seulement ces mots 'Discours de la méthode, etc., plus la dioptrique, les météores et la géometrie, qui sont des essais de cete méthode.' Mais j'ay peur que vous ne disiez que j'use d'autant de privauté que si j'estois moine, si je continue à vous entretenir d'une chose si peu importante. C'est pourquoy je n'adjouste plus rien sinon que je suis,

© Rudolf Rasch, transcripties en vertalingen

https://resources.huygens.knaw.nl/briefwisselingconstantijnhuygens/brief/nr/n0208

Monsieur,

vostre très-obéissant et très-affectionné serviteur
Descartes.

De Leyde, ce 25 Février 1637.

Vertaling

Mijnheer,

Uw hoffelijkheid is overstelpend, en ik zou deze brief met heel wat dankzeggingen hebben gevuld als ik niet vreesde dat de onhandige complimenten die ik zou maken u zouden vervelen. Inderdaad is het moeilijk om zeer verfijnde [complimenten] te maken nadat men juist de [1]brief van de goede [2]monnik heeft gelezen met wie u nu in contact hebt kunnen komen. Ik ben er zeker van dat, omdat, ┖onder ons gezegd,┚ hij en de goede heer [Henri] Reneri twee van mijn beste vrienden zijn, u mij gemakkelijk voor de derde filosoof zal houden van wie men geen plichtplegingen moet verwachten.

Maar er is nog iets bijzonders aan de hand met deze goede monnik, die tot de Orde der Bedelmonniken behoort, die, zoals u weet, bepaalde vrijheden hebben die andere mensen niet zijn toegestaan. Ik zal niets zeggen, met uw welnemen, over de 'Table des propositions' die u stuurt, want, vanwege de bijzondere vriendschapsband tussen hem en mij, zou mijn oordeel slechts verdacht kunnen zijn; bovendien ken ik hem veel beter als (uitmuntend) persoon dan uit zijn geschriften, die ik slechts ken voorzover ik ze het afgelopen half uur heb gelezen.

De heer [Jacobus] Golius heeft mij laatst namens u meegedeeld dat u het woord 'discours' in de titel van mijn[3]boek overbodig acht, en dit vormt een van mijn redenen u te bedanken. Maar ik verontschuldig mij in zoverre dat het niet in mijn voornemen lag de methode als geheel te verklaren, maar er slechts iets over te zeggen, en ik houd er niet van meer in het vooruitzicht te stellen dan ik geef. Daarom heb ik 'Discours de la méthode' (Verhandeling over de methode) neergezet, in plaats van eenvoudig *La dioptrique* (De dioptriek) en *Les météores* (De hemelverschijnselen), aangezien ik nadrukkelijk wilde dat de titel alles zou omvatten wat tot mijn onderwerp behoort. Wanneer deze reden u toevallig niet bevredigt, en u mij zou willen verplichten door uw oordeel erover te laten weten, dan zou ik dat volgen als een onschendbare wet. Het lijkt me eveneens het beste dat ik de hele ondertitel die eraan is toegevoegd weg laat, en gewoon laat staan: [4]'Verhandeling over de methode, enz. plus de dioptriek, de hemelverschijnselen en de meetkunde, waarin deze methode wordt beproefd.' Maar ik vrees dat u mij zult verwijten dat ik mij de vrijheden van een monnik durf aan te meten, wanneer ik doorga met u bezig te houden met een zo onbelangrijk onderwerp. Het is hierom dat ik niets meer toevoeg dan dat ik ben,

mijnheer,

uw gehoorzame en toegewijde dienaar
[René] Descartes.

Leiden, 25 februari 1637.

1. Mersenne aan Huygens, begin februari 1637 (verloren).
2. Marin Mersenne.
3. René Descartes, *Discours de la méthode* (Leiden: Jan Maire, 1637).
4. De titel zou inderdaad worden: 'Discours de la méthode pour bien conduire sa raison, et chercher la vérité dans les sciences. Plus la dioptrique, les météores, et la géometrie, qui sont des essais de cete méthode.'

© Rudolf Rasch, transcripties en vertalingen

https://resources.huygens.knaw.nl/briefwisselingconstantijnhuygens/brief/nr/n0208